

Gál Andorné

Cselekvő közösségek – Brüsszeli tanulmányút¹

Bevezető

A bevezetőben a tanulmányút során felkeresett intézményekről teszek röviden említést, majd azt követően kiemelem és tárgyalom a számomra legjelentősebbnek tűnő intézményt, annak célkitűzéseit, célcsoportját, a projektben való részvételét, módszereit és feladatait. Továbbá ismertetem, hogyan és milyen eszközökkel tudnám saját intézményünkben alkalmazni a módszereket, az adott településre adaptálva.

A tanulmányút első napján, november 14-én délelőtt 10-kor a *CEV (European Volunteer Center)* Európai Önkéntesség Központjában megismerhettük az intézmény 2017. évi tevékenységét, melynek középpontjában az önkéntesség áll, szoros kapcsolatban vannak az Önkéntes Központi Alapítvánnyal. Ernyőszervezet, tagjai más önkéntes szervezeteknek, ezáltal láthatóvá teszik, és egyben hangot adnak az önkéntesség elvének.

November 14-én délután 16 órától a *La Fonderie*, Öntöde Múzeumban tettünk látogatást, ahol prezentálásra került Brüsszel történelmi vonatkozásában az ipari forradalom, melynek jelentős szerepe volt a nagy ipari központok létrejöttében, többek között öntödék is működtek. 1983-ban az öntöde helyén múzeum lett, hogy megőrizzék a gyár emlékeit, ezzel is eleget téve a „*múlt révén ismerjük meg a jelenünket*” elvnek. Az Öntöde Múzeum nem csak az ipartörténetről szól, igyekeznek különböző módszerekkel látogatókat bevonni, látványos és szabadtéri programokat szerveznek gyerekek és felnőttek számára, ezzel is „*mindenki számára akarnak mondani valamit*” – szociális szerepet töltenek be.

A tanulmányút második napján, november 15-én a *House of European History*, az Európai Történelem Házában fogadtak bennünket, ami különleges élmény volt mindannyiunk számára. Tárlatvezetésen vettünk részt, melyen szembesültünk Európa történelmével, a legmodernebb eszközök segítségével, 3D képalkotási módszerekkel is prezentálva. Az intézmény célja a „*közös európai emlékezet*” láttatása mindenki számára.

A tanulmányút harmadik napján, november 16-án 10 órától az eddigiektől eltérő, azaz speciális funkciót betöltő *Art et marges museum* intézményben olyan kiállításon vehettünk részt, ahol a „kívülálló” művészek alkotásait tekinthettük meg. Mit kell azon érteni, hogy kívülálló? Azon fogyatékossgal élő személyeket, akik az egészséges embertársaiktól eltérően mentálisan sérültek, különböző fogyatékossgal élnek. A kiállításon elsősorban arra fektetik a hangsúlyt, hogy bemutassák az érdeklődők számára, milyen módon fejezik ki belső világukat a kívülálló művészek, hogyan élik meg mindennapjaikat, azaz „láttatni” engedik őket az alkotásaikon keresztül, ezáltal kapcsolatba kerülnek nem a hasonló sorsú társaikkal, hanem egészséges embertársaikkal is.

House of European History – Európai Történelem Háza

A tanulmányút során megismert intézmények közül számomra a legtöbb mondanivalót vizuálisan és nagy volumenű tartalomszolgáltatással az Európai Történelem Háza adta, ezért döntöttem úgy, hogy részletesen bemutatam a megadott szempontok szerint, majd ezt követően ismertetem, hogyan lehetséges saját településünkön, intézményeinkben elsajátítani azokat a módszereket, melyeket megismertem, milyen eszközökkel lehetne a jó gyakorlatokat adaptálni.

A bevezetőben már jeleztem, melyik napon és időpontban volt lehetőségem ebben a csodálatos intézményben látogatást tenni, ahol nemcsak tárlatvezetésen vehettem részt, az élmény számomra sokkal többet jelentett, mind szubjektív, mind objektív értelemben.

„Az Európai Történelem Háza a Léopold parkban álló, gyönyörűen felújított Eastman épületben található. Kiállításai az Európai Unió mind a 24 hivatalos nyelvén elérhetők, és a belépés díjtalan. Egyedileg kialakított segédanyagok állnak az iskolák, családok és csoportok rendelkezésére, lenyűgöző élményt nyújtva mindenki számára.”²²

Az Európai Történelem Háza

Nevezett intézményt az Európai Parlament hozta létre 2017-ben abból a célból, hogy emlékeink, múltunk követhetőek legyenek az egyes generációk számára, a kulturális örökség jegyében. Múltunk átöröklődik a jelenbe, egyben előrevetít egy jövőképet is azáltal, hogy mindenki számára *megjeleníti, közvetíti, láttatja*, ennél fogva különböző megközelítések, nézetek alakulhatnak ki a látogatók körében.

Az európai uniós állampolgárok a célcsoport, ugyanakkor *mindenkibe* szólnak, ezáltal lehetőséget adnak arra, hogy megismerjék az európai történelmet, amely hatalmas közvetítő értékkel bír, és talán, ami a legfontosabb, *összetartó ereje* van.

Programokat, eseményeket szerveznek, különböző csoportokkal és közösségekkel működnek együtt. Nyugodtan ki lehet jelenteni, hogy a múzeum tevékenységének egyik rendkívül fontos eleme a *kapcsolattartás* és az *együttműködés*.

Együttműködnek intézményekkel, lehetőséget adnak oktatásra, kutatásra, tehát tanulás szempontjából igyekeznek biztosítani azokat a feltételeket, amelyek tovább mélyíthetik az emberi tudást, hozzáadott értékkel bírnak, elgondolkodtatnak, kihívás elé állítanak, és kérdésfelvetéseket generálnak.

„A projekt kidolgozóit a kezdetektől fogva az vezérelte, hogy nyíltan és inspiráló módon támogassák az európai történelemmel kapcsolatos ismeretek bővítését, és felhívják a figyelmet az emlékek sokféleségére. A projektcsapat tudományos függetlensége és nemzetközi összetétele alapfeltétel volt, ezért szerte Európából válogattak össze egy történészekből és múzeumi szakértőkből álló csapatot kimondottan a projekt számára. A projektcsapat összeállította a kiállítások anyagát, gondoskodva az európai történelem – és számos értelmezése – sokszínűségének megfelelő bemutatásáról. A kiállítások tartalmának tudományos helytállóságát és relevanciáját egy nemzetközi hírű történészekből és muzeológusokból álló, magas rangú tanácsadó testület (a Tudományos Bizottság) garantálja.”³

A *Cselekvő Közösségek* projekthez való kapcsolódást úgy értelmezem, hogy lehetőséget biztosítanak arra, hogy az Unió tagállamai számára bemutadják azon intézményeket, ahol „*cselekvő közösségek*” működnek és állnak kapcsolatban különböző intézményekkel; műhelybeszélgetéseken lehet részt venni, ahol tapasztalatok megosztása, átadása történik.

A közösségfejlesztő folyamatokban betekintést nyerhetünk az általuk kialakított jó gyakorlatokba, ami elgondolkodtat, motivációt ad, hogy milyen módszerekkel tudnánk saját intézményünkben alkalmazni azokat a kulcsfontosságú elemeket, amelyek meghatározó jelleggel bírnak az adott településre.⁴

A fentiek ismeretében, elsőként szeretném a *Közösségfejlesztés Dóc, Ópusztaszer, Sándorfalva és Szatymaz összefogásával TOP-5.3.1-16-CSI-2017-00008* projekt célját prezentálni, ezt követően röviden Dóc települést bemutatni és felvázolni azokat az intézményeket, civil szervezeteket, melyek szervesen részt vesznek a projektben.

Közösségfejlesztés Dóc, Ópusztaszer, Sándorfalva és Szatymaz összefogásával

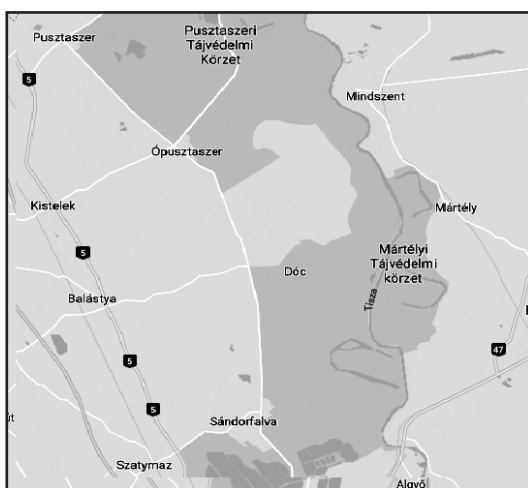
A projekt célja: „Társadalmi szerepvállalás, aktivitás erősítése a célterületeken. „Cselekvő közösség” felélesztése. Lokálpatriotizmus, kohézió, helyi identitás és az önkéntesség erősítése. A helyi emberekből, a humán, természeti és gazdasági erőforrásokból, alulról építkezve egy olyan összetartó közösség létrehozása, amely lehetővé teszi a települések (mint célterületek) népességmegtartó képességét. Minden szinten (lakosság, civil

szervezetek, a települések: Sándorfalva, Dóc, Szatymaz és Ópusztaszer) a partnerségi együttműködések létrehozása és elmélyítése.

Cél azon aktív helyi polgárok felkutatása és bevonása a közösségfejlesztésbe, akik hosszú távon (a projekt megvalósítását követően is) tovább folytatják, irányítják és koordinálják (közösségfejlesztővel együttműködve) a közösségépítési és -ápolási folyamatokat. Az egész közösség számára, annak aktív részvételével, a gazdasági és társadalmi haladás feltételeinek megteremtése a célterületeken a közösség saját kezdeményezésére.”⁵

Dóc település bemutatása

Dóc település jellegét tekintve zsáktelepülés, egyetlen közúton lehetséges a megközelítése. A község területének több mint fele védett. A tájvédelmi körzet a Tisza jobb partján lévő hullámteret és az árvédelmi töltésen kívül elterülő mentett területet foglalja magában.

Dóc település elhelyezkedése

A falu 1952-ben épült, ekkor vált önálló közigazgatással rendelkező községgé. Nevét e terület régi bérlője, Dóczy Miklós után kaphatta. Dóc nem természetes falutelepülés. Minden területfejlesztési tényező nélkül tették erre a helyre. Azután mintha elfelejtették volna. Ennek köszönhető, hogy a mai napig nincs átmenő forgalom, nincs vasút, nincs vízi út.⁶

A régészeti feltárások során *Szarmata temető* került felszínre, az előkerült leletekből megállapították, hogy a hunok előtt itt élt szarmata népek használati eszközei, tárgyai voltak, kb. i.sz. 350–400 év körüliek.⁷

A rövid ismertető alapján is jól érzékelhető, hogy Dóc település jelentősen bír történelmi emlékezettel, különösen a honfoglalás kori időszakra vonatkozóan. Itt fontosnak tartom idézni a dóci templom sekrestye ajtaja mellett, a falon rögzített feljegyzést: „Ez a templom történelmi nevezetességű helyen áll. A honfoglaló Árpád vezér emlékét és Szent István király hitét hirdeti.”⁸

„Az ősi történetíró, Anonymus Krónikájának 10. fejezetében följegyezte, hogy Árpád vezér az alpári és csongrádi győzelmek után otthont adott a magyarjainak és a Körtyvély-

tó mellett lévő Gyümölcsény erdőben pihent 30 napig. Itt várta a pusztaszeri nemzetgyűlésre érkező törzsfőket. Árpád vezér honfoglaló munkáját Szent István király koronázta meg azzal, hogy a magyar népet nemzeté szervezte, megalapította a magyar államot és népét a pogányság hiedelemből a krisztusi igazság tiszta fényére vezetve megszervezte a Katolikus Egyházat Magyarországon. Ezen a helyen Árpád nyomain virágzott ki Szent István lelke.

A Körtvély-tó azonos az egykori dóci-tóval és a Gyümölcsény erdő a mai Dóc helyén volt. Árpád vezér itt álmodozott sátrában népe jövőjéről. Ezen a helyen most Árpád vezér krisztusi magyarjainak mint István népének szent sátra áll, a dóci templom.”⁹

A fenti idézet is rávilágít arra, hogy ez a hely, ez a település olyan történelmi vonatkozású értékkel bír, mely összeköti a múltunkat a jelennel és a jövőnket is meghatározza. Úgy gondolom, a magyarok őstörténete szorosan kötődik Dóc településhez, a projekten belül is meghatározásra került az *Ismerd meg Dócot* tábor szervezése, *Helyi Értéktár bemutatása közösségi kulturális programmal, Helytörténeti előadásorozat*.

Lehet-e saját intézményében átvenni a módszer egészét vagy egyes részleteit?

A tanulmányút során az Európai Történelem Háza adta számomra a legtöbb motivációt, olyan kulcselemekkel, mint „átörökítő” – „maradandó” – „értékmegőrző”.

A módszerek is nagyon tetszenek, az alaposan átgondolt, tudományos jelleggel összeállított történelmi vonatkozású gyűjtemény interaktív módon való prezentálása, a különböző intézményekkel, civil szervezetekkel való együttműködés, amely lehetővé teszi a „*cselekvő közösségek*” létrejöttét lokálisan.

Úgy gondolom, hogy a megismert módszereket részleteiben lehetséges alkalmazni Dóc településre, együttműködve a helyi Önkormányzattal, a Dóci Szent Ágoston Katolikus Általános Iskolával, a Dóc Községért Egyesülettel.

Jó gyakorlatok adaptálása

A projektben is feltüntetett helytörténeti táborok, előadásorozatok, helyi települési értéktár bemutatása kulturális programokkal egybekötve, a fent nevezett intézmények és civil szervezetek együttműködésével megvalósítható, a kapcsolattartás és a szoros együttműködés tükrében. Azonosságot vélek felfedezni az Európai Történelem Háza és Dóc település projektben meghatározott célkitűzéseiben: „közös emlékezet, kulturális örökség”. Napjainkban egyre nagyobb jelentőséggel bír, hogy hogyan és milyen módon szeretnénk az utókor számára átadni szellemi-eszmei és tárgyi örökségünket.

Dóc település magában hordozza a múltunkat, a magyarok őstörténetét. A helytörténeti táborok lehetővé teszik a környező településekkel (a projektben meghatározott) való kapcsolattartást és együttműködést, ezáltal *cselekvő közösségeket* teremtve.

Összefoglaló

A tanulmányút szakmai programja nagyon magas színvonalú volt, mely nemcsak életre szóló élményt nyújtott számomra, hanem munkám során is hasznosítani tudom a szakmai tapasztalatokat. Meghatározó vált számomra az önkéntesség szerepe, a különböző közösségek létrejötte, az intézményekkel, civil szervezetekkel való együttműködés, múltunk megörökítése, annak láttatása, közvetítése.

Fontosnak tartom, hogy a tanulmányút során megismert *ösztönző, motiváló közösségek* településünkön is megvalósuljanak, melyek működésükkel értéket, tudást közvetítenek, a helyi hagyományokat is továbbadva.

Köszönöm a lehetőséget, hogy részt vehettem a tanulmányúton, úgy gondolom, hogy könyvtárosként és közösségfejlesztőként egy személyben hatékonyabban tudom támogatni a projekt célkitűzéseit, aktív szerepvállalással és elhivatottsággal.

Jegyzetek

1. Beszámoló a *Cselekvő közösségek – aktív közösségi szerepvállalás* EFOP-1.3.1-15-2016-00001 projekt keretében, 2018. november 13–16-án megvalósult tanulmányútról.
2. <http://www.europarl.europa.eu/visiting/hu/br%C3%BCsszel/az-eur%C3%B3pai-t%C3%B6rt%C3%A9nelem-h%C3%A1za> (Letöltés: 2018.11.22.)
3. https://historia-europa.ep.eu/sites/default/files/assets/kerdesek_es_valaszok_hu_2017.pdf (Letöltés: 2018.11.22.)
4. Dóc településre vonatkozóan.
5. Megalapozó dokumentum. *Közösségfejlesztés Dóc, Ópusztaszer, Sándorfalva és Szatymaz összefogásával.*
6. Lele Ferenc: Dóc története. Dóc, 2000. 15–19.o.
7. U.o. 29. o.
8. Lele Ferenc: Dóc története. Dóc, 2000. 331–332. o.
9. U.o.

Dóc község címere